

Митрополит Иларион: Цариград задире у туђу својину

Током посете Мађарској Цариградски Патријарх Вартоломеј рекао је да је Саборна црква Будимпештанске и Мађарске епархије Руске Православне Цркве – Успенска саборна црква у Будимпешти „у тужним и мрачним данима комунистичког режима због мрачних и подмуклих махинација и неподношљивог притиска совјетске владе насилно одузета и потпуно незаконито и неканонски потчињена Московској Патријаршији, коју она и данас богохулнички поседује“. На захтев *РИА Новости* митрополит волоколамски Иларион, председавајући Одељења за спољне црквене послове Московске Патријаршије, прокоментарисао је ову изјаву говорећи о прошлости и садашњости цркве.

- Владико, недавно сте посетили Будимпешту, где сте говорили на отварању Евхаристијског конгреса, а после вас се на истом конгресу појавио и Цариградски Патријарх Вартоломеј. У својој проповеди после Литургије, коју је служио у католичкој катедрали, поменуо је да је Московска Патријаршија „отела“ Успенску саборну цркву у

Будимпешти. Како то коментаришете?

Успенска саборна црква у Будимпешти никада није припадало Цариградској Патријаршији. Крајем XVIII века њу је саградила заједница првенствено Грка и Влаха. Богослужења су вршена на грчком. Али, она није спадала под јурисдикцију Цариградске Патријаршије, која је на територији Аустроугарског царства била забрањена, већ под јурисдикцију независне Карловачке митрополије, која је касније постала део уједињене Српске Цркве. Истина, 1920-их година XX века Цариград је покушао да створи свој егзархат у Мађарској, али је он постојао само на папиру. У самој Мађарској нису пронађени трагови овог егзархата, нити је у мађарском законодавству створена нормативна основа за то.

Од 1945. године представници парохије су се више пута обраћали Патријарху московском и целе Русије Алексију I са молбом да прими парохију у окриље јурисдикције Московске Патријаршије. Године 1949. године створен је Мађарски благочински округ Руске Православне Цркве, а 1950. Успенска саборна црква и неколико других парохија у којима се богослужење вршило на мађарском језику постале су део Московске Патријаршије. Тако је дошло до промене црквене јурисдикције, али је заједница остала иста. Притом, преписка поводом пријема ових парохија у окриље Руске Цркве није се водила са Цариградском Патријаршијом, са којом никада нису биле повезане, него са Српском Црквом.

Почетком 2000-их Цариград је исказао претензије на Успенску саборну цркву и званично поднео захтев за то. Све три судске инстанце су се подудариле са временом када сам управљао Мађарском епархијом. И у све три инстанце смо победили – прво у Будимпештанском градском суду, па Апелационом и на крају Врховном суду. Успели смо да убедљиво докажемо да садашња заједница Успенске саборне цркве у коју спадају и Грци, и Мађари, и представници других националности, представља директну наследницу изворне заједнице. Штавише, међу свештенством наше цркве и сада има директних потомака њених првих оснивача.

Стога, Цариградски Патријарх може да исказује претензије на било шта, али само на суду је већ три пута и коначно доказано да су те претензије без основа. Десета заповест Мојсијевог закона гласи: „Не пожели кућу ближњега свога, не пожели жену ближњега свога, ни слугу његовог, ни слушкињу његову, ни вола његовог, ни магарца његовог, нити ишта што је ближњега твога“ (Исл. 20:17). Било би умесно подсетити Цариградског Патријарха на ову заповест. Износећи јавно такве идеје, он задире у туђу имовину, чијег је власника одредио суд. Осим тога, он тиме доводи у сумњу законитост решења мађарских судова.

Мађарска држава је поступила веома мудро, поклонивши Цариградској Патријаршији територију и комплекс зграда где ће подићи храм (Патријарх Вартоломеј је освештао камен темељац). Чинило се да више ништа није потребно. Али не, то није довољно. У присуству донатора Патријарх Вартоломеј изражава своје претензије још и на црквено здање, које никада није припадало Цариграду.

Мађарска држава се са великом пажњом односи према традиционалним верским конфесијама, субвенционишући њихове активности. Радови на поправци и рестаурацији Успенске саборне цркве изводе се уз финансијску подршку мађарске државе.

Када сам дошао у Будимпешту 2003. године, прво што сам видео била је наша Успенска саборна црква са једним торњем. Објаснили су ми да је други разнела бомба током Другог светског рата. Тад сам себи задао циљ да обновим тај торањ. А треба рећи да се у Аустроугарском царству православне цркве по спољашњем изгледу ни по чему нису разликовале од католичких. Да је у питању православна црква могло се схватити тек када се уђе и види иконостас. А споља нису биле куполе, већ торњеви. Дакле, један такав је недостајао.

Суђење је трајало неколико година, а када се завршило, уз помоћ компаније *Лукойл* успели смо да изградимо камено постоље за други торањ. Даљи рад на томе се одвијао за време мојих наследника у Мађарској катедри. Изгубљени торањ је потпуно обновљен, спољашњост цркве је у потпуности сређена, а сада се ради унутрашњост цркве. То је веома обиман пројекат рестаурације. Надам се да ће се по завршетку радова сабор показати парохијанима у читавој својој лепоти.